

24. јануар 2018. године

Поводом радног текста амандмана на Устав Републике Србије, које је Министарство правде Републике Србије објавило 22.1.2018. године, Друштво судија Србије, Центар за правосудна истраживања и Београдски центар за људска права издају

С А О П Ш Т Е Њ Е

Држава се обавезала Акционим планом за Поглавље 23 да се Устав измени у циљу отклањања политичког утицаја и јачања независности судија и самосталности тужилаца.

Посвећени вредностима владавине права, озбиљно и одговорно приступајући стручној анализи Устава и предлозима за његове измене и пре него што је Министарство правде објавило радни текст, Друштво судија Србије, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Центар за правосудна истраживања, Удружење судијских и тужилачких помоћника Србије, Асоцијација правосудних саветника Србије, Београдски центар за људска права и Комитет правника за људска права – YUCOM прихватили су да учествују у тзв. консултацијама у организацији Министарства правде. Након што су увидели да се процес одвија у погрешном смеру и да извршна власт намерава да једна лоша решења замени другим лошим решењима, чему нису желели да дају легитимитет, ове организације су иступиле из тог процеса октобра 2017. године.

Целокупно судство и знатан део стручне јавности скоро у потпуности деле ставове из Правне анализе уставног оквира о правосуђу коју је септембра 2014. године израдила Радна група Комисије за реформу правосуђа. Ти ставови различити су од предложених решења Министарства правде.

Решењима које предлаже Министарство правде политички утицај је измештен из Народне скупштине у:

- институцију за обуку у правосуђу (Правосудну академију) из које се, супротно уставима осталих европских држава и без гаранција независности, судије први пут бирају и судство “затвара” за све остале осим за полазнике академије, онемогућавањем да судије постану, на пример, већ обучени судијски и тужилачки помоћници, или професори и адвокати;
- Високи савет судства који више не би био надлежан да јемчи независност судија,

него би, по свом саставу и начину избора чланова, представљао продужену руку политичке власти, јер би све његове одлуке практично зависиле од чланова који нису судије и које бира Народна скупштина.

Посебно забрињава умањење досадашњих уставних гаранција:

- о независности судија, изостављањем одредбе о забрани сваког политичког утицаја на судију у вршењу судијске функције и давањем овлашћења министру правде да покрене дисциплински поступак и поступак за разрешење судије;
- о непреместивости судија, омогућавањем премештаја судије без његове сагласности у случају било ког вида „преуређења судског система“;
- о неспојивости судијске функције са осталим функцијама или пословима, чији основи се предложеним амандманима делимично регулишу на нејасно рестриктиван начин, а делимично широко и неограничено „препуштају“ лако измењивом законском регулисању.

Предлози којима се уводи „судска пракса“ као извор права и прописује њено уједначавање у складу са законом, омогућују наметање судијама, мимо њиховог слободног судијског уверења, заснивање судских одлука на пракси установљеној од стране и по процени несудских органа (сертификационе комисије предвиђене Акционим планом), што представља ретроградно решење непримерено правном поретку Републике Србије и демократских држава.

Имајући у виду предложена решења, Министарство правде је у потпуности пренебрегнуло бројне стручне и образложене сугестије стручне јавности и створило услове да се додатно продубе политички утицаји на правосуђе у Србији.

Да би дискусија о предложеним изменама Устава имала смисла за развој правосуђа, неопходно је да Влада Републике Србије:

- одреди дужи и примеренији рок за јавну расправу, како би се омогућило свим релевантним субјектима, између осталих Врховном касационом суду и свим осталим судовима, Високом савету судства, јавном тужилаштву и Државном већу тужилаца, професури и адвокатури да се изјасне о предложеним решењима;
- изрази спремност да размотри другачија решења стручних организација, у складу са правним тековинама Европске уније;
- истовремено стави у расправу и радну верзију Уставног закона за спровођење Устава, без кога је немогуће сагледати прави домашај предложених измена.

Под овим претпоставкама организације потписнице изражавају спремност да наставе разговор о уставним изменама, свесне да оне не представљају пуки услов за приступање Србије Европској унији, већ су првенствено полазна тачка за стварање стабилних правних основа за рад правосуђа које би било вредно поверења грађана.